

www.crohis.com

IZVORI ZA DOBA VLADAVINE MATIJAŠA KORVINA

(prema Vjekoslavu Klaiću, „*Povijest Hrvata od najstarijih vremena do svršetka XIX stoljeća, Knjiga četvrta, Treće doba: Vladanje kraljeva iz raznih porodica (1301. – 1526.), Doba kralja Matijaša Korvina i Jagelovića (1458. – 1526.)*“)

Hrvatska narodna pjesma iz područja Hrvatskog primorja o izboru Matijaša Korvina za kralja.

Knjigu pišu budimska gospoda
 I šalju je vojevodi Janku:
 „Neka da znaš, vojevodo Janko!
 Zovu tebe budimska gospoda,
 Da ti gredeš u Budim na više.
 Ote vičat budimska gospoda,
 Da koga te kraljem učiniti,
 Zač se oni, pogoditi ne moru,
 Koga ote kraljem udelati;
 A ne zimlji sobom nijednoga,
 Zač se dica u više ne šalju“,
 Knjigu štije vojevoda Janko,
 Kada ju je junak pročitao,
 Na dobra je konja uzjahao,
 Ide trčec ka Budimu gradu,
 Za njim trči dite Matijašu:
 „Počekaj me, moj mili babajko!“
 A njemu se s manjim ne mogaše,
 Već počeka dite Matijaša
 I vrže ga preda se na konja.
 Kad je prišal kod Budima grada,
 Govore mu budimska gospoda:
 „Bora tebi, vojevoda janko!
 Nismo li ti mladi govorili,
 Da se dica u više ne šalju?“

Viče čine budimska gospoda,
 Da će itat krunom u visinu,
 Pa na koga zlata kruna pade,
 Da te njega kraljem učiniti;
 Kruna se je i vila i vila,
 I pala je na Jankova sina,
 Na Jankova sina Matijaša.
 Karahu ga budimska gospoda;

Rasrdi se vojevoda Janko
 I udari dite Matijaša.
 Kako ga je lasno udario,
 Črna ga je krvca zalijala;
 Zatvori ga u kulu visoku,

Pa itaju krunu u visinu,
 Kruna se je i vila i vila,
 Ona pade na kulu visoku,
 A kroz kulu na Jankova sina.
 Na Jankova sina Matijaša.
 A govore budimska gospoda:
 „Tvoja j` srića, vojevoda Janko!
 I tvojega sina Matijaša;
 Nek mu bude kruna i kraljevstvo“.

Pismo bosanskog kralja Stjepana Tomaša varadinskom biskupu i savjetniku kralja Matije Korvina Ivanu Vitezu od 10. veljače 1459.

„Vašemu su gospodstvu dobro poznate sve odredbe, koje smo učinili s prejasnim kraljem Matijašem, našim premilostivim gospodarem; naročito (vam je poznato) kako nam je na odlasku našem iz Segedina naložio da svijetloga Stjepana, našeg preljubljenog sina, bez ikakvog krzmanja što je moguće prije pošaljemo u grad Smederevo. Želeći mi njegovim zapovijedima poslušni biti, pospješili smo tako svoje putovanje da smo dnevice od rane zore sve do noći neprekidno jašili, kako to mogu posvjedočiti odlični plemići Hening i Benedikt Turoc, koji su nas sve do Save ispratili... Prečasni otac nadbiskup kaločki Stjepan i velmožni vojvoda erdeljski Ivan Rozgon putovali su s nama do Đakova. I znajte da smo od dana (19. siječnja) kad smo iz Segedina pošli trinaestoga dana (31. siječnja) stigli do našega grada Jajca, premda su nam naši neprijatelji Turci silne zasjede činili. Jer u ponedjeljak (29. siječnja) pred našim dolaskom u Jajce provalila je velika vojska turska, čuvši da ćemo doći u sredinu našega kraljevstva i došla pod naš kraljevski grad Bobovac, u kojemu smo, kako smo vam očitovali, ostavili rečenoga sina svoga – i onda pod drugi grad, po imenu Vranduk. U toj su vojsci tri kapetana, vojvoda Ezebeogh (Isa-beg), sin pokojnog Ishaka, drugi sin Pariz-beg, treći Lazun-beg, četvrti Zenu-beg, koji drži grad Bihor. Kako i sada rečena vojska tu stoji i boravi, ne prestaje nam nanositi različite i svakovrsne štete, hvatajući naime naše čete, grabeći imanja, paleći kuće, sijekući voćke i vinograde, kako inače nisu običavali činiti. Jer Turci su nam (sada) također iz najtvrdih mjesta naše čete odveli, a to nisu nikada inače mogli činiti. I premda ti Turci nastoje zakrčiti put rečenomu sinu našem, kako su nam i prije smetali pri povratku, ipak ćemo toliko truda, pomnje i revnosti uložiti da rečeni sin naš iz grada Bobovca izađe kraj nekih utvrđenih mjesta, i da ga što je moguće prije pošaljemo u Smederevo kako smo vam obećali. O tom neka vaše gospodstvo ni najmanje ne sumnja, jer nećemo nipošto pogaziti obećanja, zadana kraljevu veličanstvu. Ali to hoćemo da zna vaše prečasno gospodstvo, kako nam javljaju naši prijatelji koji su u to upućeni, da će, čim vrijeme bude blaže i snijeg okopni nedvojbeno čitava sila velikog Turčina doći na zator našeg kraljevstva. Stoga molimo pokorno i usrdno vaše gospodstvo da svu svoju brigu, pomnju i ravnost, kako nam obećaste, upotrijebiti udostojite, da nas njegovo veličanstvo ne ostavi u sadanjoj pogibljivi, nego nam pruži svoju premilostivu pomoć kako je obreklo. Jer ako gospodin kralj, u kojega se jedino poslije Boga uzdajemo, nas ostavi, vidimo očito posvemašnje rasulo i propast našega kraljevstva, koje njegovo veličanstvo mora braniti ne manje nego svoje vlastito kraljevstvo Ugarsko...“

Govor poslanika bosanskog kralja Stjepana Tomaševića pred papom Pijom II. 1461.

Bosanski kralj, tvoj sin, sveti oče, posla nas k tebi i zapovijedi nam ovo u njegovo ime reći: „Obaviješten sam da turski car Muhamed misli idućeg ljeta s vojskom na me udariti i da je već vojsku i topove pripravo. Tolikoj sili ne mogu ja sam odoljeti, stoga zamolih Ugre i Mlečane i Jurja (Kastriotu) Arbanasa da mi u pomoć priteku. Jednako molim i tebe; ja ne tražim zlatnih gora, ali bih rado da moji neprijatelji i zemljaci znaju da mi neće uzmanjkati tvoja priklonost. Ako doznaju Bošnjaci da neću sam samcat biti u ratu hrabrije će vojevati; a neće se ni Turci osmjeliti na moje zemlje napasti, jer su ulazi u njih vrlo tegotni, a gradovi na mnogim mjestima gotovo neosvojivi. Tvoj predšasnik Eugenije ponudio je mom ocu krunu i htio je podići u Bosni biskupske crkve. Otac se ustručavaše da ne izazove protiv sebe mržnje Turaka; bijaše nov kršćanin i nije još izgnao maniheja (patarena) iz kraljevstva. Ja sam pak kao dijete kršten i učio sam latinsku knjigu i čvrsto prihvatio kršćansku vjeru pak se ne plašim čega se otac bojao. Stoga želim da mi krunu pošalješ i sv. Biskupe, što će biti znak da me nećeš ostaviti, ako bi rat planuo. Od tebe krunjen, donijet će pouzdanje podanicima, strah neprijateljima. Za života moga oca bio si naredio da mu se pošalje oružje, skupljeno za križarsku vojsku, a spremljeno u Dalmaciji u mletačkoj ruci; ali to nije mletačkom vijeću bilo po volji; zapovijedi da se sada meni pošalje, Sada ćeš valjda naići više odziva, budući da i Mlečani drukčije misle, jer nakaniše, kako se govori, rat Turčinu navijestiti. Još molim da pošalješ poslanike također u Ugarsku, koji će moju stvar kralju preporučiti i napatiti ga da sa mnom pođe na vojnu. Tim se načinom može Bosna spasiti, inače će propasti. Turci su u mojoj kraljevini podigli nekoliko tvrđava i ljubezni se prema seljacima pokazuju, obećavaju da će svaki od njih biti slobodan koji k njima otpadne. Prosti um seljaka ne razumije prijevare te misli da će ona sloboda vazda trajati. Lako da će puk, tim varanjem zaveden, od mene otpasti, ako ne vidi da sam tvojom vlašću ojačan; ni vlastela se nisu dugo održala u svojim gradovima, ostavljena od seljaka. Kada bi Muhamed samo moju kraljevinu tražio, a ne bi htio dalje poći, onda bi mogli sudbini prepustiti, te ne bi trebalo uzbuniti ostalo kršćanstvo radi moje obrane. Ali nezastljivo vlastoljublje nema granica; nakon mene napast će na Ugarsku i Dalmaciju, potčinjenu Mlecima, i preko Kranjske i Istre potražiti će Italiju koju želi svladati. I o Rimu često govori te mu onamo srce čezne. Ako on nemarom kršćana moju kraljevinu osvoji, naći će najprikladniju zemlju i najzgodnije mjesto da ispuni svoju želju. Ja prvi očekujem buru, a za mnom će Ugri i Mlečani i ostali narodi okusiti svoju sudbinu. Ovako misli neprijatelj; ono što iskusi ti tebi obznanjujem, da ne bi jednom rekao da nije bilo prijavljeno i da ne bi mene s nemarnosti potvorio. Moj je otac tvomu predšasniku Nikoli i Mlecima udes Carigrada proricao; kršćanstvo je na svoju veliku štetu izgubilo carski grad, stolicu patrijaršije i stup Grčke. Sada ja o sebi proričem; ako mi vjerujete i pomognete, spasit ću se; inače ću propasti i sa mnom drugi. Ovo ti doglasuje Stjepan; ti koji si otac kršćanstva, daj savjet i pomoć.“

Opis dolaska poslanstva bosanskog kralja Stjepana Tomaševića na sultanov dvor u Drinopolju (Jedrene, Edirne) u proljeće 1463. Poslanici su dobili zadatak da od Mehmeda II. izmole primirje pošto je prethodne godine bosanski kralj sultanu uskratio danak. Autor izvještaja je bivši janjičar, Mihajlo Konstantinović iz Ostrovice.

U to vrijeme i bosanski kralj molio je od cara Mahometa primirje na petnaest godina. A car je odmah poslao po vojsku da bude gotova i da ide k Drinopolju, ali nitko nije znao kuda će da se okrene s ovom vojskom, a poslanici bosanskog kralja morali su

čekati na odgovor. A i ja, ne znajući zašto se sva ta vojska skupila, tada sam se slučajno našao u jednome podrumu u carskom dvoru, u kojem su bili carski novci i blago, i to tim povodom što je mojemu mlađemu bratu bila preporučena blagajnica, a on otud nikamo ne ide. Kako je dakle on sam bio, bude mu tjeskobno, zato posla po mene da dođem k njemu i da tu s njim posjedim. Ne oklijevajući, otišao sam k njemu; ali odmah za mnom dođoše u istu komoru najviši carski savjetnici Mahomet paša (Mahmud paša Angelović) i Izak paša, samo njih dva. Kada je to moj brat opazio, reče mi to, a ja, kako nisam mogao iz one komore izaći, a da me ne spaze, sakrijem se iza sanduka. A kad su oni došli, moj brat prostro im je sag, a oni sjedoše jedan do drugoga i počеше se savjetovati što se bosanskog kralja tiče. Tada reče Mahomet paša: „kako nam valja učiniti, što ćemo odgovoriti bosanskomu kralju?“ Izak paša odgovori mu: „A kako drukčije, dat ćemo njemu primirje za petnaest godina, pa ćemo odmah, ne gubeći vremena, poći za poslanicima, jer ako drukčije učinimo, nećemo moći nikako zadobiti bosansku zemlju, jer je to zemlja brdovita, a k tome imat će i ugarskog kralja u pomoć, pa i hrvate i drugu gospodu; te će se tako priugotoviti da im poslije nećemo moći ništa učiniti. Zato dajte im primirje da oni mogu otići odavle u subotu, a mi ćemo za njima poći u srijedu pa ćemo doći do Stinice blizu Bosne, a od tud nitko neće znati kuda car misli okrenuti.“ I ako taj savjet zaključiš te izađoše napolje iz tog podruma i odoše k caru. Nakon toga u četvrtak ujutro obrekao im (bosanskim poslanicima op.a.) je car primirje na petnaest godina, kao što su iskali, i to da se pravo i vjerno obdržava. A ja sutradan ujutro odoh k njima u njihov stan i rekoh: „Mila moja gospodo! Imate li primirje s carem ili nemate?“ – a oni mi odgovoriše ovako: „Hvala gospodu Bogu, sve smo ugodili onako kako smo želili.“ A ja im opet rekoh: „Na moju vjeru, nemati vi nikakvog primirja.“ Stariji od tih poslanika htio je od mene još više ispitati, ali mlađi nije mu dao držeći da ja od njih samo šalu zbijam. Nakon toga pitao sam ih: „Koga ćete dana vi odavle odlaziti?“ A oni odgovoriše: „U subotu.“ A ja im rekoh: „A mi ćemo za vama poći u srijedu, i to sve do Bosne, ja vam istinu kažem, pamтите to.“ Ali su se oni tomu smijali, i tako ja nakon toga opet odoh od njih.

Mihajlo Konstantinović iz Ostrovice opisuje preotimanje Jajca od Turaka od strane kralja Matijaša Korvina, tijekom jeseni i zime 1463.

„A kada je tako (kralja Matijaš) ležao pod gradom (Jajcem), oni Bošnjaci, što su se bili predali Turcima i što su s Turcima bili u gradu i varoši, zauzeše silom jednu kulu na kojoj je turska zastava bila podignuta; i osvojivši tu kulu, bacili su zastavu dolje i počeli su tući Turke. A Ugri, videći to, odmah su žurno doletjeli i hrabro su iz te kule počeli prodirati u varoš dok su varoš i osvojili. Turci pobjegoše u grad i tu se zatvoriše.“

Isti autor o predaji Turaka u jajačkoj utvrdi i utvrdi Zvečaj, na Božić 1463.

„Kralj je poslije tu ležao kroz osam tjedana jednako napadajući na njih (Turke u gradu Jajcu). A drugu vojsku poslao je s topovima k zamku Zvečaju da i ovaj osvoji. U tom zamku bio je jedan zid loš, jer su ga jako s topovima porušili, tako da smo mi (Turci) jednako morali raditi da opet zatvorimo provaljeno, i tako smo se dotle držali dok nije grad jajce prije uzet bio nego Zvečaj. Kad je kralj Matijaš ovladao Jajcem po ugovoru, došao je odmah k Ugrima pod Zvečaj, i tako moradosmo se i mi predati. A što je god bilo Turaka u Jajcu i u Zvečaju, malo se koji od njih vratio u Tursku, jer je kralj Matijaš

htio njih povesti sa sobom. A ja hvalio sam gospodu Bogu što sam se tako s poštenjem vratio među kršćane.“

Matija Korvin žali se 1464. papi Piju II na nedovoljnu podršku njegovim ratnim naporima usmjerenima protiv Turaka.

„Preblaženi oče! Vidjevši očitu i veliku pogibelj kršćanstva, vaša se svetost meni često i gorljivo kako po poslanicima tako u poslanicama bodrila i obećavala da će pokrenuti veliki rat (na Turke). Još mi je obrekla da mi neće uskratiti subsidija; napokon da će s četama knezova i naroda 5. lipnja iz luke jakinske (ankonske) otploviti, te tako s velikom snagom udariti na srce Turaka da neprijatelj naš, rastrgan od nužde na više strana, ne bude imao ni snage ni vremena da se obori na mene. Spominjem se onoga naloga vaše blaženosti da ne krećem odviše naglo u rat, nego da prije pričekam odlazak vaše svetosti, pa da se onda jednodušno i u isto doba svi zajedno podignemo. Ohrabren tima obećanjima i slušajući naloge učinio sam pripreve što je moguće izdašnije, te stojim sada, skupivši sile svoje odasvud, spreman na bojnom polju. A kad tamo, ne vidim ništa od obećanih mi subsidija i pomoći; a budući da je sada s leđa tako zlo, kako već rekoh uređeno, stao je neprijatelj napadati, pretekavši eto krzmajuće, te je sve svoje navale upravio na mene samoga, jer je slobodan i gotovo sa svih drugih strana nezapriječen. Da me nisu nade prevarile i taj udarac nanijele mogao sam se na jedan ili drugi način sam za svoje stvari zrelo i zgodno pobrinuti. Sada je pak neprijatelj, moćan snagom i divlji od naravi, nagađajući možda mudro da je sav taj pokret kršćana više ostentacija nego čin, prvi započeo rat te je prodro gotovo u središte života. Provalio je naime u Bosnu, koja je da tako rečem, ključ i luka čitavog kršćanstva, te iz koje stoji otvoren put u sve krajeve zapada i istoka – u Bosnu koju sam teškim naporom nedavno oslobodio. Uviđajući on (Turčin), što je izgubio, udario je ponovo u zemlju te je ondje sve u naše ruke zapale gradove podsjeo, koji su doduše utvrđeni koliko se je na brzu ruku učiniti moglo, ali neće ipak moći tolikoj sili i tolikomu mnoštvu odoljeti, ako se neprijatelj odanle ili ne suzbije ili ne potegne. Za to pak nisam ja ni najmanje dovoljno jak, kako sam već često očitovao, te je tako poznato da mi ne treba dokazivati. Uostalom radi zamašnosti stvari ne mogu zatajiti, a da ponovo ne kažem da se to ne bi nikada bilo dogodilo kad bih ja ojačan obećanom pomoću mogao bio preteći neprijatelju na bojnom polju ili kad bi se on, koji imade preobilnu vojsku, namjerio na kakvu dostatnu zapreku na drugoj strani. Jer tko bi vjerovao da bi on pošao naprijed da bi on pošao naprijed posjedati Jajce kada bi znao ili se barem bojao da će mu otraga na Carigrad udariti? Budući da je dakle u tolikoj opasnosti ne samo moje stanje nego i svih pravovjernih, to ja, pritisnut najkrajnjom potrebom, vapim za općom pomoći i zazivam najviše i vapim da mi se obećano da. Ako ima gdje kakve pomoći, ako ima gdje brodovlja, ako im akopnenih četa, ako ima kakvih križara, neka to jednom izađe na vidjelo, i to tako da nehaj nadomjesti spremnost, a sporost brzina. Mi idemo odavle ravno sa svom snagom onamo gdje nam se bude činilo da bi mogli više koristiti, te ćemo u svakom slučaju ispuniti svoju dužnost prema vjeri i domovini.“

Izveštaj Matije Korvina o napadu sultana Mehmeda II na Jajce, 1464. caru Friedrichu III.

„Car turski kroz trideset dana podsjeđa i žestoko udara u Kraljevini Bosni na grad Jajce, a i na ostale gradove koji su u našim rukama. Dao je ondje i neviđene još topove saliti s kojima već dvadeset dana obara zidove grada i varoši; podjedno

nastoji podzemnim lagumima srušiti i razvaliti utvrde. Mi eto s ono četa, što imamo, idemo da otjeramo bijesnog neprijatelja od podsjedanja.“

Mihajlo Konstantinović iz Ostrvice o turskoj opsadi Jajca 1464.

„Car Mahomet (Mehmed II) nakon godine, vrativši se opet u Bosnu, utaborio se kod jajca pod zamkom; tu je dao lijevati topove i iz njih je udarao na zamak dok nije i zid oborio. Nakon toga dao je jurišati na zamak, i već je carski barjak bio na bedemu kada se jedan drabant iz zamka uhvati s onim janjičarem otimajući se za barjak, i kako su se tako rvali, padoše obadva sa zamka dolje i tu se ubiše. Car, vidjevši njihovo junaštvo, bude mu žao, a vidjevši i to da mu se zamak s varoši obranio i da im ne može ništa nauditi, dao je dovući topove k vodi koja se zove Vrbas, blizu varoši i da ih baciti u tu vodu, ondje gdje rijeka preko kamenja pada. A to je učinio zato da ih nitko ne može izvaditi; a sam je otišao odatle, niti je više pokušavao osvojiti to mjesto; a odlazeći zarobio je jednog bosanskog kneza. I kralj Matijaš pošao je u pomoć u Bosnu želeći obraniti Jajce, a kad je čuo da car odatle odlazi u svoju zemlju, i on se opet vrati, a Jajce je ostalo neosvojeno.“

Matija Korvin o svojim nastojanjima da postavi novog zagrebačkog biskupa papi Pavlu II. 2. 5. 1465.

„...Budući da je dakle varadinski biskup (Ivan Vitez), kojega smo na tu biskupiju (zagrebačku)zvali, drugamo određen (za nadbiskupa ostrogonskog) – a Toma de Debrenthe, koji se s pravom ponosio naslovom biskupa zagrebačkog, namiren tako da mu je već predšasnik vaše svetosti, papa Pio II, povjerio biskupiju u Njitri, preostao je samo još treći, naime gospodin biskup Dimitrija (Čupor), protivnik Tomin. Toga (Dimitriju) prizvali smo prošlih dana k sebi, i pošto se po sudu našem i naših savjetnika ustanovilo da rečeni Dimitrije nije sposoban za upravljanje gradova i posjeda rečene biskupije, bud što su ti gradovi u susjedstvu turske sile, bud što su još izloženi mnogim navalama, odredili smo da se gradovi te biskupije nikako ne povjere rukama i upravi gospodina Dimitrija. Stoga smo zahtijevali da se on okani zagrebačke biskupije i da primi naslov bosanskoga, a za uzdržavanje svoje, da bi zapremao časno mjesto među prelatima našega kraljevstva, privolismo da preuzme opatiju pečvarsku, koja je i spokojnija i unosnija. On se donekle kratio pristati na našu želju; no napokon smo se ipak ovako nagodili: prvo, on će zadržati naslov i duhovnu vlast zagrebačkog biskupa. Zatim će mirno držati jedan od gradova rečene biskupije, po imenu Garić, s običnim pripadcima i uz to biskupske dvore u Zagrebu; nadalje će primati godišnju penziju od tisuću zlatnih forinta. Nagodivši se ovako i namirivši Dimitrija, malo smo zatim po savjetu prelata i baruna naših izabrali za upravitelja ostalih gradova i imanja zagrebačke biskupije, kao i za svjetovnog adiminstratora njezina, časnog Osvalda od Sv. Ladislava, klerika vesprimske biskupije, plemića po rodu i odličnim roditeljima, dovoljno za njegovo zvanje vješta znanostima, po vanjštini, ponašanju i općenju uzorna, u kojega se vjernost, mudrost i obzirnost posve uzdajemo. Da bi taj imanja i predija crkvena mogao upravljati i štiti, činilo nam se potrebno da se opatija pečvarska, koju je gospodin Dimitrije otklonio, njemu (Osvaldu) povjeri. Mi ćemo je zaista njemu i predati, kao će to najnoviji naš poslanik, kninski biskup Marko vašoj svetosti potanko objasniti. Molimo zato vašu blaženost da bi izložene odredbe prijazno primila kao našu tvrdnu i stalnu volju i odluku, pa da ne bi odlagala pomoći kao crkvi i samostanu tako i laicima, nego da upravitelja, povjerivši mu podjedno rečenu opatiju i samostan. Uvidjelo se da se

jedino na taj način, a nikako drukčije, može biskupiji zagrebačkoj povratiti mir i sloboda.“

Pismo Matije Korvina papi Pavlu II od 30. 3. 1465. o planovima Mehmeda II da zauzme Beograd i Jajce.

„Razdražen neprijatelj zadanim mu ranama i udarcima prošle i preprošle godine, odbijen svojom zasjednom ponudom primirja, sprema osvetu ne samo sa srdžbom i običnom mržnjom, nego gotovo s nekim bijesom. Već je naprijed poslao stanovite vojvode, kojih su imena nama priopćena, s jakom silom i velikom vojskom, te im je zapovjedio da što jače opustoše donje krajeve Ugarske, a na povratku da opašu Beograd. Ti su se sada već utaborili u Srbiji blizu Smedereva. Kaže se da će za njima doći sam sultan sa svojim starijim sinom i s čitavom snagom svojom da bi još ovog ljeta Beograd osvojio, ostatak Srbije zauzeo, te grad Jajce i Bosnu opat pridobio. Mrzi ga, kako se govori, živjeti ako smjesta ne ovlada ovim dvama mjestima, Beogradom i Jajcem, za koje drži da će mu prva biti vrata u Ugarsku, a druga u Dalmaciju, Istru, Italiju i Njemačku... U Beograd je poslano potonjih dana mnogo drva, da se iznova utvrdi to mjesto. Budući da je gubernator Emerik (Zapolja) zabavljen u gornjim krajevima, odredili smo poslati u Bosnu druge kapetane, te ćemo ih onamo smjesta poslati s oružanim četama. Ništa ne ispuštamo što je moguće, te se živo brinemo da ne bi u toj stvari bud što propustili bud zanemarili.“

Guarini mlađi o dolasku poslanika kralja Matije Korvina, Ivana Česmičkog i Ivana Rozgona u svibnju 1465. u Rim

„Tri stotine krasnih vitezova u sjajnim odorama, s velikom pratnjom sluga i konja koracalo ponosito kroz ulice rimske. Dva prekrasna konja nosila su teret od 20.000 dukata, sve novog kova ugarskoga i mletačkoga. Takav se novac u tolikoj množini rijetko kada vidi. Poslanstvo bijaše došlo preko zemalja mletačkih i kroz Firenzu. Svuda bijaše čašćeno i s velikim štovanjem primano. Kad je došlo pred rimska vrata, dočekali su ga sabrani kardinali i pozdravili ga u ime Papino. Sav se Rim divio neviđenom sjaju. Papa primi po glasu u čitavoj Italiji dobro poznatoga biskupa Ivana Česmičkoga u velikom zboru kardinala i sveg rimskog dvora. Ivan je pozdravio Papu s dva podulja govora, kakvi se odavno nisu u Rimu slušali.“

Darovnica Matije Korvina, fratru Aleksandru Dubrovčaninu od 2. 11. 1465.

„Matijaš, milošću božjom kralj ugarski, dalmatinski i hrvatski i k tomu, damo na znanje svima i svakomu, komu se podoba, po ovom pismu našem otvorenom, kako mi procinjajući i na pamet prenoseći, pravu virnost i mnoge virne službe virnoga našega počtovanoga frat Aleksandra Dubrovčanina, opatije od Telki vladavca, koji mi posluži svetoj koruni rečenoga kraljevstva našega ugarskoga i našoj visosti u mista i vrimena razlika, gdi se je pregedalo, darovasmo mu i dasmo, pače darevamo i dajemo vikuvničnim zakonom bez porećenja i odazvanja u Luci u Humskoj zemlji tri sela: Nerizi, Gnilišća, Lozicu š njih pravimi metesi i kotarmi, i u župi Trebinju tri sela: Česvinicu, Necieć, Goricu š njih metesi i kotarmi, i u Popovu tri sela: Dubljane, Gurljane i Galčice š njih megjami i kotarmi, sa svima njih prihodišći i koristimi, zemljami oratimi, težatnimi i netežatnimi, s lugovi, gaji, vodami, rikami, ribnici, mlinmi i mlinišći, s vinogradi, sinokošami, livadami i volja kim mu drago imenom koristimi zvanimi, da je vogljan više pisani fratar Aleksandar držati, imati i u vike uživati,

prodati, darovati i za dušu ostaviti, komu je njemu drago, moćju, oblastju i kripostju ovogaj pisma našega otvorenoga.“

O zauzimanju Senja od strane vojnika Matije Korvina Mlečani pišu papi 22. 11. 1469.

„Kada su se razasuli glasi da Turci dolaze u kotare grada Senja, žitelji se njegovi posve razbježaše i pust grad ostaviše. Mi (Mlečani op.a.) smo na to svoje posade u Senj smjestili te ga čuvali i održali, pače i sve bjegunce opet kući njihovoj povratili. Potaknuti tim dobročinstvom i nadom u buduću zaštitu, zahtijevali su sada i gospoda i puk senjski da rečeni grad i dalje zadržimo u rukama i vlasti našoj, pače su nas gorljivo za to molili i zaklinjali. Ali mi, kako nismo nikako požudni za tuđim stvarima, kratili smo se primiti rečeni grad, zadovoljni što smo ga obranili od turskih ruku i sačuvali za njegove gospodare (Frankapane op.a.). I kada smo tako odazvali našu posadu, te je u gradu ostao jedino naš poslanik, eto nahrupiše na nj neke čete kraljevskog veličanstva ugarskoga, pa istjeravši one uboge knezove (Frankopane op.a.), prastare gospodare njegove, zauzeše grad. Zaista žalosna stvar, jer je time ona prastara i preplemenita kuća zatrta... „

Pismo egerskog biskupa Gabrijela papi o zauzimanju Šapca, 15. 2. 1476. od strane vojske Matije Korvina.

„Minulih dana izvijestio sam vašu Svetost o napredovanju ove vojske, a i o teškom i mučnom podsjedanju pretvrdog grada Šapca i što se napokon od toga može očekivati. Poslije je kralj, kako se božjoj milosti svidjelo, 15. ovog mjeseca istu utvrdu predajom zadobio. Nije ju htio jurišom zauzeti, jer je Turaka u njoj zatvoreno bilo još 700, samih hrabrih ljudi, a s njima 160 žena, sve oduševljeno za boj, te bi je kralj mogao osvojiti jedino s velikim gubitkom naši vojnika. I kako nam uhode javljahu, vrhovni je paša Turaka zajedno s istim Alibegom hrlio da im stigne u pomoć. Ali su Turci sami izašli iz utvrde te su pokorno moleći i ruke kraljeve ljubeći sve klećući kralju zavjetovali vječnu službu. Ušli smo u utvrdu koja je začudno vješto sagrađena... Zatekli smo u njoj vrlo mnogo sužnjeva, koje smo na slobodu pustili. Od kraljevih vojnika poginulo je za podsade više od dvije stotine... Mnogi su odličniji ranjeni, pa leže po šatorima i na lađama; neki će od njih jedva preboljeti. Stvari dakle stoje za sada dobro. Kraljevsko je veličanstvo iznijelo prvu pobjedu, pa je tom pobjedom još više ohrabreno za borbu protiv neprijatelja vjere...“

Pismo Matije Korvina staležima Kraljevine Slavonije iz Korneuburga od 18. 10. 1477. u povodu provala Turaka u Slavoniju.

„Matijaš po Božjoj milosti kralj Ugarske, Češke itd. pozdrav i milost našim vjernima, velmožnima, viteškima i plemenitima, kao i svim posjednicima u Kraljevini našoj Slavoniji bili kojega god staleža i reda. Kad ste ovih dana naše vjerne viteške ljude Nikolu od Dombova, Vladislava Hermanova od Grebena i Petra od Bisaga u svoje ime k nama poslali, razabrasmo iz njihova kazivanja nevolje, tjeskobe i jade vaše, koje ste netom za provala Turaka pretrpjeli. Nas je to vrlo boljelo i mi smo vas u duši to jače žalili što više s pravom treba da vaša neprilika veličanstvo naše više boli nego ikoga drugoga. Ali nam se osobito i najviše daje na žao što budući zaokupljeni i zabavljeni drugim silnim poslovima našega kraljevstva, ne možemo, kako bismo najviše željeli, pohittiti glavom na obranu vašu i zaštititi vas sami po živoj želji svojoj.

Nemojte dvoumiti da čim nas Bog oslobodi ovih ratnih posala, na koje nas je neprijateljska navala, a najviše obrana naše kraljevine pobudila, kao što se tomu tvrdo nadamo – nećemo požaliti ni truda ni troška, dapače stavit ćemo na kocku drage volje i život i sve sile svoje da vas obranimo i ovoj našoj kraljevini prvašnje stanje povratimo. Da pak dotle dok nas drugi poslovi zabavljaju i zadržavaju, kraljevinu oni i vas s nemara ne snađe još veća šteta i kvar, promislismo kako bi mogla zajednička vaša pomoć na zajedničku obranu kraljevine priteći, te sjediniv svekolike sile, oteti nevjernicima priliku provaljivanja u ono kraljevstvo. Naručismo stoga vjernima našima, velmožnima Ivanu Tuzu od Laka i Ladislavu od Egervára, Kraljevina naših Slavonije i Hrvatske banu, da vam zakažu opći sabor i da na dan što ga oni sami odrede sazovu glavom svekoliko vaše općinstvo, ne izuzev baš nikoga. Zahtijevamo dakle od vaše vjernosti i zapovijedamo vam svima i svakomu posebice ovim pismom što odlučnije da se, kad ovo doznate, po zahtjevu i napatku rečenih Ivana Tuza od Laka i Ladislava bana, na dan i mjesto što će ga vam oni odrediti sastanete i na tom saboru (stanku) da vi samo zbrojite ne samo svekolike velikaše i plemiće nego i posjednike kojega god staleža i reda, pa da savjesno proračunate i odsijete koliko može svaki od njih, prema svome imanju, postaviti ljudi za obranu i sačuvanje onoga kraljevstva. Odredite još pod kaznu (ili globu) da je dužan i primoran svatko, kad god ustreba, sam glavom ustati na oružje za obranu one naše kraljevine, i to po vašem računu i odredbi vašoj s onim brojem ljudi što ćete ga vi u onom saboru ustanoviti. Jošte hoćemo da u istom svojem saboru složnom voljom i skupnim dogovorom izaberete onoga koji vam se najsposobniji učini za posebnog kapetana, da bude našem banu po boku, te da zajedno s našim banom oko vaše obrane sveudilj nastoji, a kad se god učini potrebito da po vašoj odredbi sve digne na oružje, pa da vas i kraljevstvo ovo čuva i brani od neprijateljskih provala. Da se pak međutim i vi i svi stanovnici one naše kraljevine uzognete što više oporaviti i oko zajedničke obrane to revnije nastojati: iz osobite naše naklonosti vam naviještamo da ćete od sada kroz četiri godine biti posve prosti i oslobođeni od plaćanje svake daće. Dano u gradu našem Korneuburgu na blagdan blaženoga Luke evanđeliste godine Gospodnje tisuću četiri sto sedamdeset i sedme, našega kraljevanja u Ugarskoj dvadesete.“

Matija Korvin prigovara Mlečanima zbog pomoći Anžu (Ivanu VIII) Frankopanu Brinjskome u njegovom opiranju Turcima 20. 10. 1478.

„Matijaš kralj itd. presvijetlome principu gospodinu Ivanu Mocenigu, mletačkome duždu, pozdrav i svaki napredak. Odgovor vaš na naše pismo, koje smo van netom poslali zbog pomoći koju ste podali knezu Anžu protiv nas, mi smo razumjeli. Odgovorili ste da se niste ogriješili što ste mu na molbu njegove majke poslali stanovite ratne strojeve i barut za bombe, jer ste ovako uradili zato da bi on mogao braniti i održati svoja mjesta, koja su u najvećoj opasnosti radi navala i bijesa Turaka, s kojima na onu stranu međaši. Ali na ono što želimo od vas razumjeti, niste nipošto odgovorili: hoćete li naimo održati utanačeni s nama ugovor ili ćete podavati pomoć, kako smo čuli da ste u najnovije vrijeme učinili, našim odmetnicima, i to ne samo knezu Anžu Frankopanu nego i knezu Karlu Kurjakoviću, koji je očit tat i razbojnik? To smo željeli što prije od vas doznati, a i sada želimo da nam otvoreno o tom svoje mišljenje priopćite, jer mi smjeramo protiv njih raditi kao protiv očitih buntovnika i odmetnika naših. Iz vašega odgovora nismo mogli ni dovoljan razlog doznati zašto ste im dali pomoć protiv nas; ta nije trebalo njima dati strojeve protiv Turaka kad vam jamačno nisu nepoznate turske navade da. Kad god provaljuju u

strane zemlje, zapljenuju samo što mogu ugrabiti, a ne običavaju gradove i utvrde podsjedati. A i kada bi se knez Anž toga bojao da će mu Turci gradove otimati, onda vi više nas nego vas zapadalo da se pobrinemo kako da odolimo pogibelji, koja bi našem kraljevstvu zaprijetila. Stoga vas opominjemo da nam otvoreno očitujete svoju misao i namjeru: hoćete li i drugi put našim buntovnicima dati pomoć i da nam konačno odgovorite na naša pisma.“

Pismo Matije Korvina papi Sikstu IV od 6. 11. 1480. o svojim namjerama u borbi protiv Turaka.

„...Piše nam svetost Vaša, kako smo prije pisali prečasnom gospodinu kardinalu i biskupu egerskome Gabrijelu, da smo, čuvši za nedavnu provalu Turaka u zemlje carskog veličanstva, digli se na noge protiv njih s tom namjerom da ih ili na povratku zaustavimo i ugrabljeni plijen njima otmemo ili da ih barem uzmogremo progoniti prije nego odu iz kršćanskih oblasti. Neka zna vaša svetost da smo se mi što brže požurili da ih dostignemo; ali su oni, čuvši za naše priprave, brže bolje žureći se danju i noću tako brzo odletjeli da bi ih i krilaticama bilo jedva moguće zateći. Bijasmo se već utaborili na Savi, kad bi nam dojavljen njihov odlazak; tu smo također doznali da je dio njih pošao da robi po našim oblastima. Za ovima pošlo je nešto naše vojske u potjeru, te su ih tako razbili da su od tri tisuće Turaka tek dvije stotine umakle. Poslije, kad smo našu vojsku uređivali i više četa skupljali za to da, prešav rijeku Savu, udarimo na gnijezda turska i da im se osvetimo za nevolje nanesene kršćanima, stigle su nam različite novosti, od kojih je bila najznamenitija, da je prejasni car rimski (Fridrik III) po svome običaju spreman smetati nas u tako svetom kršćanskom poduzeću. Kad smo to čuli, premda je jedina namjera i želja naša bila da udarimo ravnim putem na Turke, ipak smo promijenili svoj prvi naum, te smo prebacili Savu da svu lako oružanu vojsku, koju smo malo prije naprijed poslali, okupimo kod Jajca i da je odanle pošaljemo robiti, udariti i paliti po svim turskim oblastima. Kad smo to učinili i njih (lako oružane čete) otpremili, stali smo se vraćati da s ostalom vojskom pođemo na cara. Idanas jutrom, kad smo se povratili u luku ovkraj Save, eto u toj luci dočekalo nas je pismo vaše svetosti, koje hvali našu brigu i gorljivost za svetu vjeru te nas podjedno opominje da za volju muke Spasiteljeve ne propustimo Bogom danu zgodu da učinimo dobro djelo. Iz tog pisma razbrasmo još mnogo drugog što nam se svidjelo. Da s malo riječi odgovorimo vašoj svetosti, preblazeni oče. Premda bijasmo svu našu volju i naum tako promijenili da, poslavši naprijed na Turke one lako oružane čete, svu svoju silnu vojsku dignemo na rimskoga cara, to smo se, primivši pismo vaše Svetosti, koje nas tako slatko i blago opominje, ... smjesta opet predomislili, pa puštajući cara, koji nas neprestano u stvarima vjere nastoji smetati, odlučili smo po želji vaše svetosti povratiti se preko Save i poći za onim prednjim četama našima. I nećemo se povratiti dok ne uzmogremo obradovati vašu Svetost novim sretnim pobjedama nad Turcima... “

Pismo Matijaša Korvina sultanu Mehmedu II. iz studenog 1480. u kojem se tuži na postupke bosanskog paše Dauta.

„...Pred mnogo dana donesen bi nam list vašeg veličanstva, u kojem nam se pisalo kako je vaše veličanstvo od nekih doznalo da je želim s tvojom preuzvišenosti onaj mir utanačiti, o kojem se nekad između nas pregovaralo. Primivši taj list, premda one riječi o miru prvotno nisu proizašle od naših, nego od kapetana vaše preuzvišenosti Daut paše (bosanski), koji je on to po našem kapetanu Petru Dojčinu, banu kraljevine

Bosne, izrijeikom tražio. Kad se naš čovjek vratio, donio nam je pismom zajamčenu vjeru i obećanje od rečenoga Daut paše, u kojem nam je javljeno kako je primio zapovijed od vaše vlade da navali na zemlje i vladanje rimskog cara, ali nam je pod jednom obećavao da neće dirati u zemlje i oblasti naše. Povjerovavši tim riječima i obećanjima, nismo htjeli rečenoga pašu priječiti da ide u zemlje careve, pače smo našim ljudima zapovjedili da mu ne stavljaju nikakvih zapreka. Tako dakle sigurni za naše stvari, bavili smo se drugim poslovima, kad najednom razabراسmo da je paša, zaboraviv na zadanu vjeru i obećanja, sve protiv prisege položene u ruke našeg čovjeka, odredio na povratku da se udara na naše oblasti, pa je veliki dio naših zemalja popalio i mnoge ljude u ropstvo odveo,... Kad smo to dočuli, kako smo bili spremni za rat, prosljedismo put i pođosmo za njim u potjeru; te zaista da nije brže bolje odletio, naučili bismo ga kako treba obećanje držati. Kad smo došli u ove krajeve i saznali za njegov odlazak, odlučismo ponovno našu vojsku na druge neprijatelje povesti, jer nam je paša opet pisao moleći da ne bismo učinjenu nepravdu za zlo primili, te se očitovao pripravan sve popraviti. Neka samo pošaljemo svoga čovjeka k njemu, po kojemu će utnačiti konačni mir te ga brzo k nama poslati. Mi smo dakle čovjeka, kojega je tražio, smjesta poslali s punom povlasti misleći da će paša, požalivši svoju nevjeru, učinjeno zlo popraviti i iskreni mir sklopiti. Eto beć šest tjedana, onaj čovjek kojega k njemu poslasmo, stoji u Jajcu, a kroz sve to vrijeme Daut paša unatoč mnogim pozivima niti je taoca za nj poslao niti ga je htio primiti na dogovor... Po tome ne možemo drugačije suditi nego da nas hoće i dalje lukavo zavaravati, kako je od početka činio. Toga mi podnijeti nećemo, pa smo prisiljeni da vojsku, koju smo bili već drugamo odredili, glavom vodimo na rečenog pašu i da se osvetimo za uvrede nama nanesene. Nećemo da time povrijedimo vaše veličanstvo niti vaše vladanje, nego samo da kaznimo nevjernoga pašu. S vašim veličanstvom želimo u miru živjeti, jer po krvi nismo tuđi i jer vam kao starijem bratu želimo u svemu ugoditi..."

Hrvatski ban Ladislav od Egervara, bosanski ban Petar Dojčin i srpski despot Vuk (Zmaj) Grgurović izvješćuju Matiju Korvina o svojem ratovanju s Turcima u Bosni krajem 1480.

„Prejasni vladaru i gospodaru, gospodine naš prirodni i premilostivi, nakon preponizne preporuke podnosimo naše vječite službe sa svom vjernošću. Nek izvoli znati vaša jasnost, kad je vaša jasnost odlučila bila upotrijebiti na sna svoju službu, tada mi pođosmo iz Jajca u utorak i dođosmo pred Vrhbosnu (Sarajevo) u srijedu tako da niti carstvo, niti Daut paša, niti su Turci o nama što čuli dok ne stigoše ranjeni Turci k paši. A sam paša, vidjevši blizu grada vojsku, odmah je s nešto malo ljudi pobjegao u brda i u velike planine... a mi ostadosmo ondje pred gradom kroz tri dana, treći dan odstupismo i grad čitavi dadosmo spaliti, a blago pašino i što je u gradu bilo sve uzesmo, grad sav i okolicu popaliti dadosmo. U petak u podne otiđosmo, i tada je paša s mnogo Turaka k nama došao, a mi odmah na njega udarismo. U subotu smo iz tabora krenuli, i tu je paša, skupivši sve Turke iz Bosne i od Drine i iz drugih krajeva, kako s konjanicima tako i s pješacima i sa sinom svojim, poslao onu noć pješake u jedan klanac, te su drvljem i kamenjem nama put zakrčili i jedan most, koji bijaše na velikom blatu pokvarili; i kad mi dođosmo u onaj klanac i na onaj razvaljeni most, tada Turci udariše s obadvije strane na nas, tako da smo čitav taj dan boj imali i da su od obje strane mnogi izginuli, u toliko da niti mi niti konji naši daljnji boj izdržati ne mogasmo. Mi se utaborismo u jednome mjestu, a Turci u drugome tako blizu nas da smo jedni drugima govor čuli. Tu noć prenoćismo, i to

neki od vojske vaše prejasnosti pobjegoše; a mi poslasmo Petra Dojčina da k nama vrati tu vojsku. I tu te noći Turci na nas udariše, te Petra Dojčina od nas razdvojiše, tako da se ne mogaše vratiti k nama. A u nedjelju, kad iz tabora izađosmo, odmah je sin pašin s mnogim Turcima k nama došao, i mise s njime borismo i mnoge Turke pobismo i zarobismo; pa kako vidismo pašu pred sobom sa skupljenom vojskom gdje očekuje bitku, mi svima Turcima koje imadosmo zarobljene glave odsjeći zapovjedismo, i tu blizu Travnika s pašom boj započesmo, te mnoge Turke u bijeg natjerasmo, tako da smo mi pobjedu održali. A od vojske vaše jasnosti u posljednjem boju ni jedan nije iznevjerio; ali Turci su mnogi otpali, a koje smo god mi zarobili, sve smo posjekli prije nego što smo s pašom boj započeli. Pisano u Jajcu u utorak prije podne ljeta gospodnjega 1480. Vuk despot Kraljevstva Raškoga. Ladislav od Egervara, ban Hrvatske i Slavonije. Petra Dojčin, ban Jajca.“

Dubrovčani 15. 6. 1481. pišu napuljskom kralju o prilikama poslije smrti sultana Mehmeda II., a posebno o stanju u Bosni.

„Premda su po smrti sultanovoj svi putovi nesigurni i izloženi razbojstvima, ipak mi ništa ne propuštamo da uzmognemo nešto doznati o stvarima i stanju na istoku. Danas se vratio naš uhoda iz Skoplja, pa iz njegova izvještaja vadimo jedinu jezgru: da je unuk pokojnoga sultana naime sin starijega sina još i sada na prijestolju, a otac mu boravi u Aziji, te nastoji da bi se pogodio s mlađim bratom Džemom, s kojim nije složan. Od velikaša turskih neki stoje uz starijega brata a neki uz mlađega; kako će se stvari svršiti među njima, nije nam izvjesno. Paša Romanije sabire u Sofiji čete što više može, i to, kako naš uhoda kaže, jedino stoga razloga što njegovo veličanstvo kralja ugarske zadaje Turcima toliko straha i trepete da se to pismom ne može objasniti. Herceg Vlatko ušao je u Bosnu ne imajući ni od koga pomoći ni savjeta, nego jedino od Vlaha, koji su ga zvali; pa je tako nerazborito radio, bude od Daut paše koji stoluje u Vrhbosni razbijen, tako da je jedva sam, izgubivši sve što je uza se imao, turskim rukama umakao te se u Herceg Novi sklonio. U Bosni sve kipi bunom, te će je i ono malo Turaka, što je u njoj ostaviti; stoga Bošnjaci jedan drugoga robe, mrcvare i ubijaju. Ali svima je u ustima Matijaš; Matijaša dozivlju, Matijaša žele, na Matijaša svi svraćaju oči svoje... “

Matija Korvin piše 6. 11. 1483. papi Sikstu IV. i talijanskim knezovima o pobjedi Hrvata nad Turcima na Uni 29. i 30. 10. 1483.

„Bilo nam je prije javljeno da su Turci s jakom silom, skupljenom iz Srbije i osobito iz Vrhbosne, pošli u Hrvatsku, a odanle sve u zemlje podvrgnute vlasti prejasnoga rimskog cara. Dočuvši za to, sve sam potrebito uredio... i nisam dvojio da će se Turci teško zdravi kući povratiti, samo ako se tako dugo robeći zaustave dok se oni, kojim bi zapovjeđeno, skupe oko hrvatskoga bana. A to nam se i dogodilo, jer je Bog išao u prilog kršćanskoj stvari. Kad su naime neprijatelji, prešavši Unu i zatim Savu, udarili na Karnioliju i Štajersku, kao i druga susjedna mjesta carskoga veličanstva, ban je naš hrvatski, Matijaš Gereb, skupivši vojsku, odmah pošao na mjesto kojim su Turci bili pošli, pa razdijelivši svoju vojsku na troje, zapovjedio nekim četama da idu za stopama neprijatelja i da blizu njih jašu; te neka ne samo paze kamo idu, nego neka također gledaju da bi neke od njih mogli bud uhvatiti bud poubijati. Turci su pak, pošto su divljim i barbarskim bijesom brojna mjesta carskoga veličanstva razasuli i poharali, stali vraćati vukući više nego vodeći za sobom veliko mnoštvo sužnjeva. Dočuvši međutim za velike priprave banove, zadržase se više dana obilazeći amo

tamo i tražeći na svaki način kako bi ili bez traga mogli pobjeći ili kako bi našeg bana od prijelaza preko rijeke Une, na kojem su prije prešli, odmamili, pa ga sami zauzeli. Ovo im je i pošlo za rukom. Jer kako je banu dodijalo dugodnevno očekivanje kod prijelaza, ostavio je prijelaz i podigao vojsku da se s njima ogleda gdje god ih zatekao. Turci međutim, čuvši za banov odlazak od rijeke, pohitaše što brže k prijelazu i, zauzevši ga, već su jednoga vojvodu s 50 konjanika prevezli, kad je naš ban s vojskom onamo dotrčao te ih od prijelaza otjerao. Započeti boj prekide noć, jer se počelo boriti na izmaku dana, a bilo je to dvadeset i devetoga listopada. Neprijatelji su nedaleko od podnožja nekoga brda, smjestivši na vrhuncu njegovu sužnjeve, na konjima noć proveli. Sutradan u zoru svom "svom se snagom stalo boriti, te je planuo krvava i žestok boj, u kojem je milosrdni Bog udijelio pobjedu nama i kršćanskomu puku. Čitava naime sila turska bi razbijena; zarobljena bijahu dvojica vojvoda i 2000 Turaka; ostali biše koji ubijeni, a koji se potopiše kad su htjeli rijeku preplivati. Za onima koji su utekli pošli su naši u potjeru. I premda po pravu i pravici pripada pobjednicima sve što su silom oružja oteli pobijeđenima... ipak smo zapovjedili da se svi oni kršćanski sužnjevi – a bilo ih je na broju preko deset tisuća duša – puste da se zdravi i čitavi vrate u svoj zavičaj. Bilo je među njima više žena i djece nego muških glava..."

Pismo Matije Korvina sultanu Bajzidu II. 1483. kojim prihvaća od sultana ponuđeno primirje.

„Premožni vladaru, gospodine prijatelju naš ljubljani. Što je premožno vaše veličanstvo našoj jasnosti u pogledu primirja saopćilo, razumjeli smo ta nam se sviđa kao i vama, premda će biti nekih nepokornika koji se krates pokoravati našim zapovijedima. No te nam je prisiliti na pokornost. Mi dakle prihvaćamo od vašeg premožnog veličanstva ponuđeno primirje za ustanovljene godine i obećavamo vam našom vjerom kršćanskom da ćemo ga tvrdo držati; ali tako da ni jednu zemlju koja ispovijeda našu vjeru za rečenog primirja ne udarate, osobito pak da s ove strane mora nitko u ime vaše s vojskom ne dolazi, izuzev jedino trgovce koji se sa svojim trgovom mogu u našoj zemlji svraćati i iz njih odlaziti. Napokon ako se sviđi Bogu i našoj zajedničkoj volji, mogao bi se utvrditi mir među nama za sve vijeke.“